

Автор(и): доц. д-р Златина Ур, ИРГР – Садово, ССА; проф.д-р Елена Тодоровска, Агробιοинститут, ССА
Дата: 27.04.2021 Брой: 4/2021

Küçük taneli tahılların (buğday, arpa, yulaf, çavdar) gıda üretimi, gıda güvenliği ve gübreleme üzerindeki iklim değişikliğinin olumsuz etkileri, çiftliklerdeki genetik çeşitliliğin azalması, işsizlik ve gençlerin şehirlere kitlesel göçü, özellikle küçük ölçekli çiftçi haneleri için Sırbistan ve Bulgaristan'ın kırsal alanlarında ciddi sorunlar teşkil

etmektedir. Piyasada iyi besin değerine sahip ve daha az alerjen içeren yerel ürünlere yönelik artan talebe rağmen, çiftçilerin yerel çeşitlerin faydaları konusundaki farkındalığı yetersizdir. İklim değişikliğine dayanıklı ürünlerin geliştirilmesi ve çiftçilerin geçim kaynaklarını iyileştirmek için yeni iş fırsatları oluşturulması amacıyla çiftçi birlikleri, araştırmacılar, ulusal hizmetler ve sivil toplum kuruluşları arasında ortaklıklar kurulmasında etkili bir koordinasyon eksikliği bulunmaktadır.

Ne yapacağız?

Bölgesel koşullara adapte olmuş küçük taneli tahılların yerel çeşitleri, çiftliklerden, gen bankalarından ve ulusal enstitülerden toplanacak ve çoğaltılacaktır. Tohumlar, yerel çeşitlerin korunması ve yeniden tanıtılması, tarımsal üretimin çeşitlendirilmesi ve hem kadın hem de erkek çiftçilerin katılımıyla iklime dayanıklı ürünlerin katılımcı seçimi için en kırılgan çiftçiler arasında dağıtılacaktır. Yerel çiftçilere, karar alma süreçlerini kolaylaştıracak bilimsel destek, eğitim ve know-how sağlanacaktır. Geleneksel tarım uygulamalarına uygun olarak çiftliklerde küçük taneli genetik kaynakların kullanımını teşvik etmek amacıyla, ulusal tarım hizmetleri ve araştırma enstitülerinin katılımıyla belediye düzeyinde tarla günleri düzenlenecektir. Yerel küçük taneli tahıllar, tarımsal özellikler, hastalık ve kuraklığa dayanıklılık açısından değerlendirilecek ve genetik (DNA düzeyi), besinsel ve teknolojik profilleri incelenecektir. Ek uygulamalar, uzmanlık ve deneyim paylaşımına yönelik atölye çalışmaları aracılığıyla araştırma ve kurumsal işbirliği güçlendirilecektir. Yeni geliştirilen ürünlerin etiketlenmesi konusunda seminerler, bir yuvarlak masa toplantısı ve iş dünyası ile bir buluşma düzenlenecek ve kırılgan çiftçilerin ek gelir elde etmelerine ve yoksullukla başa çıkmalarına, pazar nişlerini bulmalarına, hizmetlere ve finansal kaynaklara erişmelerine, ortaklıklar kurmalarına ve ayırt edici bir etiketle çeşitli geleneksel ürünler üretilip satmalarına destek olmak amacıyla küçük taneli tahıllarla ilgilenen paydaşlar arasında kapsamlı bir rehber geliştirilip yaygınlaştırılacaktır.

Neyi başarmayı bekliyoruz?

Bu proje, 40 kadın ve erkek çiftçiyi iklim değişikliğine adapte olmuş küçük taneli genetik kaynakların yeniden tanıtılması, korunması, sürdürülebilir kullanımı ve yönetimi konusunda eğiterek doğrudan fayda sağlayacaktır. Kırılgan kırsal alanlardaki en az 20 çiftçi, genç nesil de dahil olmak üzere, yerel çeşitlere katma değer kazandırma ve ayırt edici etiketli geleneksel tahıl ürünlerini pazarlama konusundaki eğitimler yoluyla ek gelir elde etme ve geçim kaynaklarını iyileştirme konusunda desteklenecektir. Çiftçilerin kooperatiflere ve çiftçi örgütlerine katılmaları desteklenecek ve araştırma kurumları, tarımsal danışmanlık hizmetleri, devlet kurumları ve diğer paydaşlarla işbirliği geliştirilecektir. Çiftçilerin olumsuz iklim koşullarında daha yüksek verim, iyi adaptasyon ve kaliteye sahip çeşitlere erişimini sağlamak için, 90 adet kışlık ekmeklik ve makarnalık buğday

çeşidi, deneysel tarlalarda önemli tarımsal özellikler ve hastalık direnci açısından değerlendirilecek ve ardından moleküler belirteçler kullanılarak analiz edilecektir. Bunlardan 50 çeşit laboratuvar ve tarla koşullarında kuraklık toleransı açısından test edilecek ve 20 çeşidin teknolojik kalitesi ve besin değeri analiz edilecektir. Bu, ıslahın ilk aşamalarında, daha fazla iyileştirme için en iyi 10 genotipi seçme ve önerme imkanı sağlayacaktır.

Projenin, tarım hizmetleri ve araştırma kurumlarındaki demonstrasyon alanlarında ve tarla günlerinde halka tanıtılacak olan değerlendirilmiş genetik kaynaklardan elde edilen tohumların sağlanması yoluyla en az 1000 çiftçiye daha fayda sağlaması beklenmektedir. Yerel küçük taneli tahıl çeşitlerine dayalı iki nihai ürünün performansını iyileştirmek için yenilikçi yaklaşımlar ve gıda teknolojileri uygulanacaktır. Farklı yerel çeşitlerin besin profili, teknolojik kalitesi ve tarımsal özellikleri ile belirli bir bölgede yetiştirilmeye uygunlukları hakkındaki bilgiler, kırılgan toplumların ve çiftçilerin beslenmesinde önemli bir iyileşmeye katkıda bulunacaktır. Proje, özellikle kentsel nüfusun, yerel çiftliklerde ve geleneksel yöntemlerle üretilen, iyi besin özelliklerine sahip kaliteli gıdalara yönelik sürekli artan talebi karşılamak için kırsal toplumların eşitlik, kapsayıcılık ve kapasitesini güçlendirerek yoksulluğun azaltılması üzerinde olumlu bir etki yaratacaktır.

Proje, özellikle genç bilim insanları ve araştırmacılar arasında eğitim, bilgi transferi ve deneyim alışverişi yoluyla insan kaynaklarının geliştirilmesine ve bilgi ve becerilerin oluşturulmasına katkıda bulunacaktır. Multidisipliner konsorsiyumun, tamamlayıcı uzmanlığa dayalı olarak Sırbistan ve Bulgaristan'daki önde gelen araştırma kurumları arasında, gıda güvenliğine vurgu yaparak, besin açısından zengin ve iyi teknolojik özelliklere sahip iklimle dayanıklı ürünleri belirlemek ve sağlamak için uzun vadeli bölgesel ortaklıklar kurması beklenmektedir. Dört ulusal kurum ayrıca, bitki genetik kaynakları bilgi sistemlerini güçlendirmek için birlikte çalışacak ve böylece incelenen germplazma ile ilgili tüm fenotipik ve genotipik verilere erişim sağlayarak Küresel Bilgi Sistemine katkıda bulunacaktır. Proje sonuçları, araştırmacılar, ulusal hizmetler, sivil toplumlar ve çiftçiler arasında Gıda ve Tarım için Bitki Genetik Kaynakları Uluslararası Antlaşması'nın önemi konusunda farkındalık yaratacak, uygulanması, görünürlüğü ve proje müdahalelerinin sürdürülebilirliği için fonların artırılması ile ilgili faaliyetleri güçlendirecektir.

En çok kim faydalanacak?

Projenin uygulanması sırasında doğrudan fayda sağlanacak olanlar: %50 kadın katılımıyla 40 küçük kırılgan çiftçi; 5 yerel çiftçi birliği; sürdürülebilir tarımı ve etnik gruplar ile cinsiyetler arası eşitliği destekleyen 5 sivil toplum kuruluşu; yerel gelenekleri ve gıdaları koruyan 2 kuruluş; 3 küçük işleme işletmesi; 5 tarım hizmeti; genotipleme, teknolojik kalite analizleri, çiftçileri destekleme ve diğer paydaşlarla bağlantı kurmada yer alan 25 bilim insanı; ve 2 ulusal gen bankası. Dolaylı faydalar ise: eğitimler, seminerler ve tarla demonstrasyonları

yoluyla 1000 çiftçi; 10 genç kadın bilim insanı; bölgesel ve ulusal düzeyde 5 politika yapıcı; 2 ticaret şirketi; ve genel halk.

[Daha fazla bilgi için](#)

Anahtar Kelimeler: dayanıklı ürünler, koruma, çiftçi birlikleri, genetik kaynaklar, toplumsal cinsiyet eşitliği, moleküler belirteçler, besinsel ve teknolojik profil, ıslah, küçük taneli tahıllar, Triticum, kadın çiftçiler

Proje koordinatörü: Novi Sad, Sırbistan Tarla ve Sebze Bitkileri Enstitüsü

Katılımcı ülkeler: Sırbistan ve Bulgaristan

Konum: Kuzey ve Orta Sırbistan, Orta Güney ve Güneydoğu Bulgaristan

Hedef ürünler: buğday, arpa, yulaf, çavdar

Ek sponsorlar: Sırbistan Cumhuriyeti Tarım, Ormancılık ve Su Yönetimi Bakanlığı, Ulusal Referans Laboratuvarları Müdürlüğü

Ortaklar: 1. Novi Sad, Sırbistan Gıda Teknolojisi Enstitüsü

2. Sofya, Bulgaristan AgroBioEnstitüsü

3. Sadovo, Bulgaristan Bitki Genetik Kaynakları Enstitüsü